

«Hvor hen jeg sto og gikk ble jeg tyunget til å forsøke å forklare hvorfor norske miljøvernansvarlige fikk lov til å være sunnsyke i all offentlighet.»

INGVAR AMBJØRNSSEN OM
NORSK ROVDYRPOLITIKK I VG.

Innhold:

Økologisk økonomi

Mannen bak Worldwatch Institute, Lester Brown, starter et nytt institutt. Denne gang skal han gi praktiske råd for bærekraftig økonomi.

• side 4

Vil tilbakeføre foss

For 36 år siden ble Sprutfossen lagt i rør. Nå vil lokale krefter tilbakeføre fossen.

• side 5

Vårjakt på ender

Den kontroversielle vårjakten på ender i Finnmark bør få fortsette, mener Direktoratet for naturforvaltning. Men direktoratet argumenterer mot sitt eget forslag.

• side 6

Vil utrydde nye arter

Jakt hele året er et av virkemidlene Direktoratet for naturforvaltning ønsker å bruke for å bli kvitt nye arter i norsk natur.

• side 7

Giftfri hage i sommer?

Her er tipsene for deg som vil holde hagen fri for sprøytegifter og kunstgjødsel.

• side 8

For giftig for EU

Nye krav skaper problemer for norsk eksport

(Foto: Audun Garberg)

Når PCB kommer med i regelverket vil store mengder norsk makrell inneholde for mye miljøgift for eksport, sier miljøgift-rådgiver Tom Erik Økland i Norges Naturvernforbund.

Gamle unnlattelses-synder kan bli kostbare for norske myndigheter. Neste år innfører EU grenseverdier for miljøgifter som kan stoppe deler av norsk sjømat-eksport.

– Grenseverdiene for dioksiner vil først og fremst ramme krabbe, ål og sild. Når EU senere også innfører grenser for PCB har norsk eksportnæring et kjempeproblem, sier miljøgift-rådgiver Tom Erik Økland i Norges Naturvernforbund.

Naturvernforbundet etterlyser større vilje til handling fra myndighetenes og næringsns side.

• side 3

Subsidierer søkkrikt selskap

Regjeringen vil gi 270 millioner kroner til Norilsk Nikkel-kombinatet. Pengene skal rense utslipp fra fabrikker nær norskegrensa. Samtidig tjener selskapet enorme summer på produksjonen ved fabrikkene. I fjor hadde selskapet et overskudd på 19 milliarder kroner.

– Norge burde kanskje fått med seg at ting har endret seg siden Sovjetunionen gikk i oppløsning og den statseide bedriften Norilsk Nikkel trengte hjelp. Dette viser at Norge ikke har oversikt over kombinatet og hvor investeringene burde vært foretatt, sier Thomas Nilsen i Bellona.

• side 4

Hipp hurra!

Mens nordmenn flest feiret 17. mai, ble verdens ledende industriland enige om å rette kursen mot en mer miljøvennlig verden. Et dansk

Leder

initiativ endte med at medlemslandene i organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling, OECD, vedtok at miljøhensyn skal være avgjørende i energi-, transport- og landbrukspolitikken.

Danskene fikk til og med USA med på at utslippene av klimagasser skal ned, og at i-landene må gå i spissen for denne reduksjonen. Etter møtet sa en fornøyd dansk statsminister, Paul Nyrup Rasmussen: «Selv om det underveis var vanskelig, har alle land lovet å delta konstruktivt i arbeidet med å få en klimaavtale på plass i Bonn i juli – også USA.»

Dette betyr likevel neppe at Bush-administrasjonen modererer sitt syn på Kyoto-avtalen. Presidentens energiplan, som ble lagt frem samme dag, viser tydelig at økonomiske hensyn fortsatt overskygger alt annet.

Vil vedtaket i OECD bli mer enn prat og papirer? Rikmannsklubben har ikke formell makt til å sette det ut i verden, men flere av medlemslandene håper de kan vise frem resultater til miljøtoppmøtet i Johannesburg neste sommer. Kanskje kan de da dra nytte av Lester Browns nye initiativ? Hans nye institutt (se side 4) skal fokusere på nettopp på løsninger – ikke minst i økonomisk politikk. ■

Vil boikotte Esso

– Boikott Esso, oppfordrer kjendiser og miljøorganisasjoner i Storbritannia. Esso er datterselskap av Exxon Mobil som de siste årene har brukt store krefter på å kjempe mot Kyoto-avtalen. Boikottkampanjen har fått støtte fra blant annet Bianca Jagger (bilde) og Annie Lennox.

I en meningsmåling gjennomført for kampanjen svarer 53 prosent av de spurte at de vil slutte å kjøpe drivstoff hos Esso.

Også Esso Norge er motstandere av Kyoto-avtalen, og Naturvernforbundet vil ikke utelukke en kampanje rettet mot selskapet.

– Vi vurderer saken. Boikott er ett av flere mulige virkemid-

Bianca Jagger er blant kjendisene som vil boikotte Esso.

del, sier en hemmelighetsfull energirådgiver, Tore Brænd.

Bak den britiske kampanjen står organisasjonene Friends of the Earth, Greenpeace and People & Planet.

Mer informasjon finner du på: www.stopesso.com ■

Tøffere for miljøorganisasjonene

Miljøorganisasjonene vil få det tøft når momsreformen innføres 1. jull, tror Naturvernforbundets generalsekretær Jørund Ubøe Soma.

– Momsendringene vil for vår del bety et skritt i feil retning. Kostnadene våre vil øke, samtidig som dette ikke kan dekkes inn i inntektsarbeidet vårt. Moms på porto blir den tøffeste endringen, sier Soma.

Soma mener regjeringen ikke har forstått organisasjonenes hverdag.

– Det er betydelig avstand mellom det politikerne sier de prioriterer og hvor de rent faktisk styrer pengene. Når finansministeren sier at rammevilkårene for tredje sektor er bedret, er det positivt feil. Ser vi på det samlede bildet av bevilgninger, støtte til prosjekter og avgifter, var

statens bidrag til Naturvernforbundet mindre i år 2000 enn 1999, sier han.

– Vil reformen sette forbundets arbeid tilbake?

– Momsreformen i seg selv er ikke dramatisk. Derimot uttrykker den en manglende forståelse for utfordringene og arbeidet i den tredje sektor. Det er mer dramatisk. Og dette er ikke spesielt

for nåværende regjering. Vi opplevde akkurat det samme under den forrige regjeringen, sier Soma.

Han oppfordrer både sittende regjering og opposisjon til å bryte utviklingen. Samtidig lover han at Naturvernforbundet vil følge opp organisasjonenes vilkår under budsjettarbeidet til høsten. ■

Ingen storkeunger i år

For første gang på 500 år ser de danske storkene ikke ut til å sette unger til verden. Selve

symbolet på dansk natur og småbyidyll er dermed i ferd med å dø ut, skriver avisen Berlingske Tidende.

– Alt tyder på at storken vil være forsvunnet i løpet av fem år hvis det ikke gjøres en massiv innsats for å gjenopp-

rette artens levesteder, sier biolog Knut Flensted.

Som for så mange andre fuglearter er det rasering av våtmarker som er storkens største trussel. Det er derfor samlet inn penger for å forsøke å gjenskape et våtmarksområde ved Ribe, Danmarks mest berømte storkeby. ■

Norsk sjømat i fare

Nye EU-regler vil føre til at flere typer norsk sjømat, deriblant sild, kan bli forbudt å selge, hevder Norges Naturvernforbund.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Nordmenn får i seg to til tre ganger mer miljøgifter enn hva EU mener er forsvarlig. Her er vi imidlertid ikke alene ettersom situasjonen er lik for store deler av Europa. Nettopp dette har fått EU til å utforme et regelverk som kommer til å omfatte miljøgiftene dioksiner og etter hvert også de såkalte polyklorerte bifenylene, det vil si PCB. Regelverket vil tre i kraft neste år.

EUs forslag til grenseverdier omfatter i første rekke dioksiner. Grunnen til denne prioriteringen er at man foreløpig mangler datagrunnlag for PCB-innhold i matvarer i de fleste europeiske land. Dette er ikke nødvendigvis godt nytt for Norge som sjømat-eksportør.

– Dioksininnholdet i norsk fisk og skalldyr er såpass lavt at de fleste produkter glatt vil gå gjennom nåloyet. Enkelte arter slik som krabbe, ål og sild vil

imidlertid bli rammet av de nye grenseverdiene, sier miljøgift-rådgiver Tom Erik Økland i Norges Naturvernforbund.

Ifølge Økland er EUs foreslåtte grenseverdi for miljøgiftinnhold i fisk satt til 4 nanogram per kilo. Dette omfatter innholdet av dioksiner omregnet til den mest giftige dioksinvarianten. Torskelever fra fisk tatt i antatt lite belastede områder i Norge viser et dioksininnhold på over to og en halv ganger grenseverdien.

Sild og torskelver

– Norsk torskelever kan med andre ord bli forbudt når regelverket er innført, sier Økland.

Torskelever er likevel ikke et stort produkt i eksportøyemed. Langt verre er det dersom det tradisjonelle sildefisket skulle bli rammet. Ifølge Økland viser analyser av sild fanget i Langesund i 1995 en dioksinmengde på 5,2 nanogram per kilo. Det er godt over EUs grense.

– Analyser av sild fra to ulike

stasjoner i Nordland viser at dioksininnholdet ligger på grensen av hva som vil bli tillatt. Tar vi med PCB i disse målingene ligger totalmengden gift langt over de foreslåtte grenseverdiene, sier han.

Ål og krabber

Hvis regelverket i tillegg skulle omfatte skalldyr, vil norske krabber få store problemer som handelsvare.

– Krabber har en usedvanlig evne til å oppta miljøgifter. Selv

krabber fra lite belastede områder har opptil fem ganger den foreslåtte grenseverdien for miljøgifter i innmaten. Dioksiner utgjør litt over halvparten av dette, sier Økland.

Norsk åleeksport, til blant annet Danmark, er en annen gren av norske fiskeeksport som kan bli rammet av EUs regler. I dag er det allerede forbudt å omsette ål fra fjordene rundt Bergen. Også ål fanget utenfor Telemark i 1997 inneholdt mer dioksin enn EU vil tillate, ifølge Økland. ■

Har ikke blitt trodd

– Norges Naturvernforbund har jobbet med miljøgiftproblemene i årevis. Vi har hele tiden hevdet at fiskerinæringen før eller senere vil kunne bli rammet. Dette har blitt avvist av så vel næringsinteresser som myndigheter, sier Økland.

Han mener EUs arbeid med matvaresikkerhet vil gjøre situasjonen enda vanskeligere i årene som kommer. Forslaget fra EU som går ut på at grensen skal flyttes fra 4 til 3 nanogram

i 2006 vil eksempelvis kunne ramme norsk oppdrettslaks.

I det øyeblikk EUs regelverk også innbefatter PCB er norsk sjømat virkelig i fare.

– Det er PCB, ikke dioksiner, som er den dominerende miljøgiften langs norskekysten. Fiskerimyndigheter, oppdrettere og fiskere må innse at dette problemet ikke kan løses ved å påstå at feit fisk er sunt. I stedet må det gjøres noe med problemet, sier Økland. ■

NORGES
NATURVERNFORBUND

Økonomisjef

Norges Naturvernforbund skal besette stillingen som økonomisjef da nåværende økonomisjef slutter.

Stillingen omfatter ansvar for budsjett, regnskap og årsoppgjør. Vedkommende vil få sentrale arbeidsoppgaver innenfor kostnadsstyring og inntektsgivende tiltak.

Stillingen fordrer initiativ og gjennomføringsevne kombinert med god regnskapsforståelse og perspektiv på Naturvernforbundets arbeidsoppgaver.

Interesserte kan henvende seg til økonomisjef Marius Gjerset, tlf. 41 55 70 64 eller generalsekretær Jørund Ubøe Soma 22 40 24 00

Søknad sendes til Norges Naturvernforbund, boks 342 sentrum 0101 Oslo eller naturvern@naturvern.no innen 11 juni.

STIFTELSEN GODT NORSK

Telefon: 24 14 83 00
E-post: stiftelsen@godtnorsk.no
Internett: www.godtnorsk.no

Natur & miljø Bulletin

Redaktør: Audun Garberg (tlf. 22 40 24 25)

Redaksjon: Jens Petter Toldnæs (tlf. 22 40 24 23),
Kristian Jahre (tlf. 22 40 24 24)

Adresse: Postboks 342 Sentrum, 0101 OSLO,
Tlf. 22 40 24 00, Faks: 22 40 24 10. e-post: redaksjonen@naturvern.no

Abonnement: 280/år (privatpersoner), 600/år (bedrifter)

Annonser: Tlf. 23 12 20 70 Faks: 23 12 20 71

Utgiver: Norges Naturvernforbund. Web: www.naturvern.no

Trykking: GAN Grafisk AS.

Neste utgave: 9.06.2001

fagpressen

Subsidier til søkkrikt konsern

Norilsk Nikkel-kombinatet i Russland går så det suser. Samtidig får det opp til 270 millioner kroner til rensing fra norske myndigheter.

N&M Bulletin
AUDUN GARBERG

I fjor gikk Norilsk Nikkel-Kombinatet med 2.097 millioner amerikanske dollar i overskudd. Det tilsvarer 19 milliarder norske kroner. Første kvartal i år var overskuddet 509 millioner dollar. Samtidig vil regjeringen gi selskapet inntil 270 millioner kroner for å rense utslipp fra den lukrative nikkelproduksjonen.

– Norge burde kanskje fått med seg at ting har endret seg siden Sovjetunionen gikk i oppløsning og den statseide bedriften Norilsk Nikkel trengte hjelp.

Dette viser at Norge ikke har oversikt over kombinatet og hvor investeringene burde vært foretatt, sier Thomas Nilsen i Bellona.

Burde vært nedlagt

Syssel-regjeringen satte av penger til rensing allerede i 1990. I forslaget til revidert statsbudsjett skriver Stoltenberg-regjeringen at prosjektet nå er kommet langt nok til at pengene bør brukes. I år dreier det seg om 44 av til sammen 270 millioner kroner. De skal brukes til å rense anlegg for nikkelproduksjon i byene Nikel og Zapoljarny, få mil fra

I industriørkenen få mil fra norskegrensa ligger byen Nikel og nikkverket som skal moderniseres og renses med tilskudd fra Norge. (Foto: Audun Garberg).

norskegrensa og Kirkenes. Tiltakene vil redusere utslippene av svovel dioksid og tungmetaller til luft med 90 prosent.

– Når man først har tatt en avgjørelse om å føre virksomheten videre er det bra at man bygger om og får ned utslippene, sier Nilsen. Han mener imidlertid det ville vært en bedre løsning dersom norske myndigheter presset på for å legge ned verket i Nikel,

og i stedet modernisere verket i Monchegorsk. Dette verket har større produksjon og utslipp enn verket i Nikel.

– Bellona er fortsatt av den oppfatning at det er fabrikken i Monchegorsk som bør bygges om.

Men Monchegorsk ligger dessverre så langt unna grensa at norske politikere ikke ser det, sier Nilsen. ■

Natur & miljø og Natur & miljø Bulletin utgis av Norges Naturvernforbund. Bulletinene kommer hver 14. dag og dekker miljønyheter fra inn- og utland. Natur & miljø er medlemsbladet til Naturvernforbundet og kommer fire ganger i året. Bladene redigeres etter redaktørplakaten.

Miljøjournalist

Vi er på jakt etter en journalist til bladene Natur & miljø og Natur & miljø Bulletin.

Vi tilbyr en allsidig jobb, i en aktiv og hyggelig liten redaksjon.

Stillingen er et årsvikariat med mulighet for forlengelse. Tiltredelse i august. Lønn etter avtale. Kvinner oppfordres til å søke. Det er en fordel om søkeren har kjennskap til QuarkXpress.

For mer informasjon kontakt redaktør Audun Garberg, tlf. 22 40 24 25.

Søknad med CV og arbeidsprøver sendes innen 11. juni til: Natur & miljø, Postboks 342 Sentrum, 0101 Oslo

Natur & miljø Bulletin
utgitt av Norges Naturvernforbund

Vil tilbakeføre unik foss

Lokale krefter i Nordland vil tilbakeføre den regulerte Sprutfossen i sin opprinnelige stand. Statkraft mener forslaget er interessant.

N&M Bulletin
KRISTIAN JAHRE

Da Bjerke-Plura-vassdraget i Nordland ble bygd ut for kraftproduksjon i 1965, mistet også Sprutfossen, øverst i Pluradalen, 60 prosent av sin vannføring. Under utbyggingen ble vannet fra fem kvadratkilometer av fossens nedbørsområde overført til Kalvatnmagasinet, som forsyner Rana kraftverk med vann.

Lokale initiativtakere ønsker nå å få tilbake full vannføring i Sprutfossen.

– Fossen er et helt spesielt naturfenomen i norsk og internasjonal sammenheng. En stor, underjordisk bekk kommer opp av jorda og spruter rett ut av fjellsiden som en foss, sier initiativtaker, Per Gunnar Hjorthen.

– Ukjent i 1965

Sprutfossen ligger langt fra alminnelig ferdsselsveg, og Hjorthen hevder at fenomenet nærmest var helt ukjent den gang Statkraft bygde ut i området.

– Allmenheten kjente ikke konsekvensene den gang Sprutfossen ble regulert. Selve fossen er ikke en gang beskrevet i saksapirene. Vi mener at reduksjon-

en av Sprutfossens vannføring var en utilsiktet virkning av reguleringen, og at den dermed bør oppheves, sier Hjorthen.

– Vi har ikke gjort noe galt. Utbyggingen ble gjort i henhold til det vi hadde tillatelse til, sier produksjonssjef Odd Thoresen i Statkraft Region Nord-Norge.

Vil finne løsninger

Statkraft er likevel imøtekomende og har tilbudt seg å gi Sprutfossen full vannføring deler av året. Forutsetningene er at det er overskudd i Kalvatnmagasinet og at det er snøbart ved inntaket.

– Holder ikke. Overskudd er det ikke en gang hvert år, og snøbart blir det ofte ikke før langt ut på sommeren. Vi er likevel glade for Statkrafts vilje til å finne løsninger, men forslaget er rett og slett ikke godt nok, sier Hjorthen.

Han mener også Statkrafts vilje til å diskutere tilbakeføring er en delvis innrømmelse av at noe ble gjort galt i 1965. Dette avviser Thoresen.

– Grunnen til at vi er villig til å se på saken, er at vi mener det er feil å avvise den uten videre. Faktisk synes jeg initiativtakerne reiser en veldig interessant problemstilling, sier han.

(Foto: Erik Haugane)

Sprutfossen, som kommer opp av jorda og spruter rett ut av fjellsiden, er et helt spesielt naturfenomen, mener en lokal gruppe som vil tilbakeføre i fossen i sin opprinnelige prakt.

Taper 1 million

– Hva vil det koste å lage en ordning for å åpne og lukke inntaket slik Statkraft foreslår?

– Gjør vi det på enkleste måte vil det koste om lag 100.000 kroner. Det er jo ikke all verden,

men skal vi ha et permanent, fjernstyrt system for å lukke og åpne inntaket, prater vi om et langt større beløp, sier Thoresen.

Han forteller dessuten at Statkraft vil tape et beløp i størrelsesorden 1 million kroner i året hvis de stenger av inntaket til Sprutfossen permanent.

– Er naturopplevelsen av å se en foss komme ut av fjellet så stor at den er verdt en million kroner i året? I så fall, hvem skal bære utgiftene? Statkraft alene? Det er et spørsmål om hva samfunnet vil, sier han. ■

Lovlig utbygging, mener NVE

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er uenig i at utbyggingen av Bjerke-Plura har gitt utilsiktede og uforutsette skadevirkninger for Sprutfossen.

– I konsesjonssøknaden er det snakk om å ta inn to bekker syd for Sprutfossen. Ut fra det vi kan se av kartmaterialet er disse en del av det øvre nedbørsfeltet for Sprutfossbekken. I og med at disse er en del av systemet som fører vann til Sprutfossen, er det

altså dette man i sin tid ga konsesjon til, sier seksjonssjef Rune Flatby ved Konsesjon- og tilsynsavdelingen i NVE.

– Brevskriverne mener også at konsesjonen i 1965 er gitt på feil eller mangelfullt grunnlag?

– Bekkene er som sagt nevnt

i konsesjonssøknaden. Om samtlige parter hadde satt seg inn i detaljene i søknaden og var inneforstått med dette, er en annen sak, sier Flatby.

– Hvilke formelle muligheter er det for å få tilbakeført full vannføring i Sprutfossen?

– Forholdene kan vurderes på nytt når konsesjonsvilkårene kan tas opp til revisjon etter 50 år – altså i 2015. Jeg kan ikke se at det er grunnlag for noe annet, sier Flatby. ■

C-MAP
NORWAY
THE ELECTRONIC CHART STANDARD

Vil ha vårjakt på ender

Direktoratet for naturforvaltning foreslår vårjakt på ender i Finnmark, men er kritisk til sitt eget forslag. Forslaget kan gjøre det vanskelig å stoppe spilljakt på tiur.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Vårjakt på ender i Finnmark har, gjennom flere år, vært gjenstand for høylydt kritikk fra naturvernhold. Fordi jakten har lange tradisjoner fra tidligere tider har det forsøksvis blitt gjennomført slik jakt siden 1994.

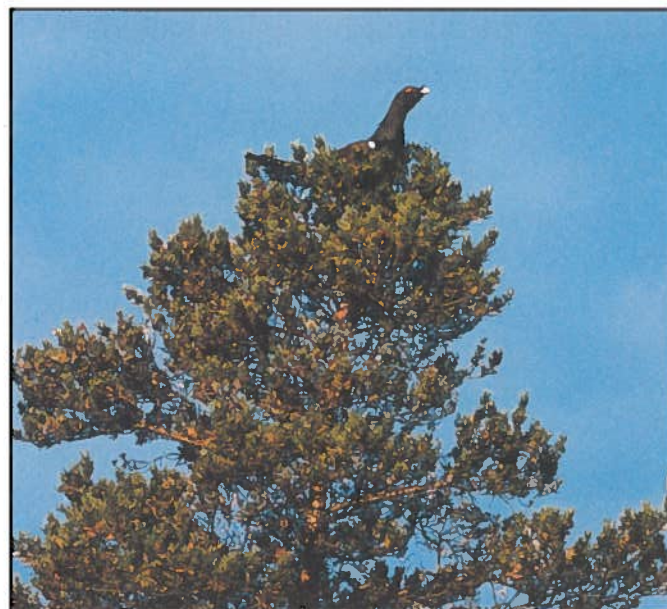
I høringen om jakttider og jaktregler foreslår Direktoratet for naturforvaltning, i tråd med forslag fra Kautokeino kommune, at jakten godkjennes som permanent ordning. Går dette igjennom vil innbyggerne i Kautokeino fortsatt kunne skyte hannfugl av artene brunnakke,

toppand, siland, kvinand, havelle og stokkand.

Direktoratet foreslår at det kan skytes inntil 300 ender, men at antall toppender og haveller ikke må overstige 100. I forslaget går det fram at det er Kautokeino kommune som skal fastsette endelige jakttider.

Skeptisk

I merknadene til høringsforslaget skinner det imidlertid igjennom at DN er faglig uenig med Miljøverndepartementet i denne saken. Direktoratet skriver blant annet at «vårjakt på ender er i strid med blant annet yngletidsfredningen, som oppfattes som et

Spilljakt på tiur har tradisjoner bakover i tid og kan være vanskelig å stoppe hvis man først tillater tradisjonell vårjakt på ender.

viktig og riktig element ved fastsettelse av jakttider.

DN er også redd for at vårjakten kan gi presedens for andre

såkalte tradisjonelle fangstformer, slik som spilljakt, det vil si jakt på storfugleiker om våren og fangst av lundefugl.

Nye arter skal jaktes hele året

Nye regler for jakt og fangst er ute på høring. Kommunene skal få større myndighet og introduserte arter får det tøft.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har sendt nye regler for jakt og fangst ut på høring. Et enklere regelverk er et av målene for programmet som skal gjelde fra 1. april neste år og til 31. mars 2007. Høringsfristen går ut i september.

I henhold til Regjeringens program «Fornyng av offentlig sektor» har Direktoratet satt i gang arbeidet med å forenkle og fornye forskrifter som gjelder jakt og fangst. I dette arbeidet

jobbes det blant annet med å overføre ansvar og myndighet til kommunene, som blant annet skal få anledning til lokal tilpassing av jakttider.

Jakt på muflon og dåhjort?

I forslaget går det klart fram at DN ønsker å bekjempe såkalte introduserte arter.

DN mener introduserte villarter er blant de største truslene for landets biologiske mangfold. Direktoratet ønsker å behandle en rekke introduserte villarter forskjellig fra Norges stedeagne pattedyr og fugler. Det vil bli

åpnet for jakt på hvitkinngås, snøgås og stripegås. En rekke pattedyrarter vil også bli omfattet av denne intensjonen ved at det nå vil bli mulig å skyte beverrotte, bisamrotte, villkanin, muflon, dåhjort og ilder.

Noen introduserte arter frister likevel en bedre tilværelse. Det er fortsatt lov å sette ut fasan her i landet og direktoratet går foreløpig ikke inn for å forlenge jakttiden på denne arten.

Fred i julen, men ikke i yngletiden?

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) sier i en uttalelse at det er foreningens policy at alle arter skal behandles likt og at samtlige arter således bør ha fred i yngletida.

NJFF kan imidlertid ikke se noen grunn til fredning i forbindelse med høytider og anbefaler at den såkalte romjulsfredningen opphører.

Freder ikke reder

Direktoratet for naturforvaltning (DN) vil tillate sanking av egg og dun fra måker, ærfugl og gless. For glessene skal det være såkalt fri adgang.

ordningen også skal gjelde for en del gåsearter. En av grunnene er å begrense beiteskader på avlinger. En annen grunn er at DN ønsker å redusere mengden introduserte gless, som kanadagås, stripegås, snøgås og hvitkinngås.

Ifølge DN vil sanking av egg fra disse artene være en del av en helhetlig forvaltningsstrategi for å bli kvitt dem.

Fra før har det vært tillatt å plukke egg og dun fra redene til måker og ærfugl i spesielle områder. Nå ønsker DN at denne

Kalenderen

5. juni: Verdens miljøvern dag.

5. juni: Konferanse om bioteknologi, i Oslo. Arr: Forskningsrådet, tlf: 22 03 73 21.

6. - 7. juni: Konferanse om miljøbelastninger i statlige virksomheter og etater, landbrukshøgskolen i Ås. Arr: Grønn Stat, tlf: 22 57 34 27.

7. juni: Seminar om Energi-loven – 10 år etter, Oslo. Arr: Norsk vassdragsjuridisk forum, faks: 67 57 78 98.

8. - 10. juni: Naturvernforbundets landsmøte, Mandal.

8. - 10. juni: Konferanse om friluftsliv, Trondheim. Arr: Friluftsrådenes Landsforbund, tlf: 67 80 47 91.

12. - 14. juni: Internasjonal konferanse om bærekraft og solidaritet, Gøteborg i Sverige. Arr: Friends of the Earth, kontaktperson i Norge: Tore Brænd, tlf: 22 40 24 13.

16. - 27. juli: Klimaforhandlinger, i Bonn. Mer info: www.unfccc.int

FORSVARETS BYGNINGSTJENESTE

– Forsvarets miljøekspertise

Miljøarbeidet i FBT dekker følgende fagområder:

- Grunn- og sjøforurensning
- Naturforvaltning og biologisk mangfold
- HMS og innemiljø
- Luft og støvforurensning
- Bygg og miljø

Vår visjon er å kunne tilby den beste rådgivning, ledelse og gjennomføring av prosjekter, samt spisskompetanse på alle typer miljøarbeid.

Forsvarets bygningstjeneste (FBT) har lang erfaring og bred kompetanse på de ovennevnte fagområdene, og jobber i dag med oppgaver langt utover det som er pålagt staten. Viktige satsingsområder er miljørådgivning og opprydding i gamle miljøsynder. Vi utvikler også styringsdokumenter som forskrifter og direktiver. Disse vil forenkle miljøledelse i Forsvarets prosjekter.

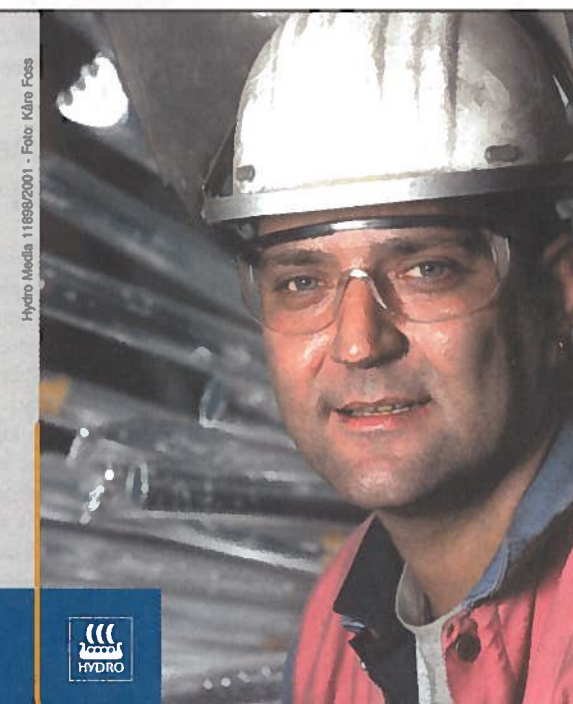
FBT deltar også i Grønn Stat-prosjektet. Hensikten med Grønn Stat er å redusere miljøbelastningen fra statlige virksomheter. Vår viktigste oppfølging av prosjektet er innføring av miljøstyringssystemet ISO 14001 i FBT.

Vi kan miljø! For mer informasjon, ta kontakt med oss: Internett: www.fbt.mil.no
Telefon: 23 09 36 05 Telefaks: 23 09 51 48

Idé trykk as, Hæmmar

Nedre Romerike Vannverk A/L
tilfredsstiller alle krav til godt drikkevann

Ronny kjører sitt livs løp.
Om igjen og om igjen.

Les mer om ham i
Hydros årsrapport 2000.

www.hydro.com

Prøvetaking av mulig forurensede masser på Helgelandsmoen.

La hagen bli en del av naturen

Økt fokus på mat og matvaresikkerhet gjør at mange hagebrukere vil dyrke økologisk. (Foto: Audun Garberg)

Pussig nok pøser mange stadig på med gift i hagen for å dyrke blomster – og mat.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Mange hagedyrkere bruker mer sprøytgift og kunstgjødsel enn bøndene i landbruket. Det bør de slutte med. Det finnes gode alternativer som er bedre for hagen, naturen og for folk, mener Kirsten Ulsrud i Oslo og Omegn Økologiske Hagebrukslag.

— Det er etter hvert blitt enklere å dyrke økologisk i hagen. Nå får du kjøpt kompostert kugjødelse på hagesenterne. Det er et svært godt alternativ til kunstgjødelse, sier hun.

Ifølge Ulsrud kan kunstgjødelse svi røttene på for eksempel roser. I tillegg pleier naturgjødelsen jorden bedre slik at mikroorganismer og meitemark over-

lever. Mye mark i hagen er et kvalitetstegn for jorda.

Økende interesse

Oslo og Omegn Økologiske Hagebrukslag merker en kraftig økende interesse for sunt hagebruk. Ulsrud tror økt fokus på mat og matvaresikkerhet er en medvirkende årsak.

Med ny hjemmeside og opplysningstelefon for vitebegjærlige hobbydyrkere ønsker foreringen å få enda flere til å kutte ut kunstgjødelse og sprøytgift.

— I tillegg arrangerer vi kurs og planlegger arrangementet «Åpen Økologisk Hage» den 19. august. Da vil 40 – 50 hageeiere over hele landet vise fram hagene sine slik at folk kan få inspirasjon og lyst til å sette i gang selv, sier hun. ■

Generelle råd

- Velg planter som passer til dine forhold.
- Bruk robuste og motstandsdyktige planter.
- Hold øye med plantene.
- Insekt- og soppangrep kverkes lettest i fødselen.
- Vern om nyttedyr som småfugler, piggsvin, frok, padder og edderkopper.
- Luk hagen jevnlig.
- Bruk gjødelse med måte.
- Klipp ikke plenen kortere enn fire centimeter.

Giftfrie råd for frukt og bær

Gråskimmel på jordbær

- Velg motstandsdyktige jordbærsorter.
- Plant med god avstand.
- Bruk moderat med gjødelse.

Tøge på jordbær

- Plant ikke jordbær tett inntil annen vegetasjon.
- Dekk med fiberduk etter blomstring, men før kartene dannes.

Bringebærskuddsyke

- Hold det åpent og ugressfritt i bringebærradene.

- Klipp fjorårsskudd ned til bakken etter høsting.
- Tynn årsskuddene hardt.
- Bruk kompost i stedet for kunstgjødelse.

Gulrotflue

- Plant løk og gulrot sammen, det forvirrer gulrotfluene.
- Dyrk ikke gulrot i samme bed to år etter hverandre.
- Dekk med fiberduk før fluene svermer i mai-juli.
- Fjern rester av gulrot om høsten.

Vil du vite mer?

Oslo og Omegn Økologiske Hagebrukslag, tlf: 67079993,
www.oikos.no/oslolaget/
www.oikos.no/aapenhage/

Også GRIP – stiftelsen for bærekraftig produksjon og forbruk, har en rekke gode hagetips på sine sider:
www.grip.no

Råd mot ugress

Løvetann

- Hakk og luk med løvetannstikke.
- La ikke løvetann frø seg.
- Bruk dekkmateriale i busk- og treplantinger.

Skvallerkål og kveke

- Grav opp så mye som mulig av

røttene og fjern det som er over jorda.

- Bruk ugressduk eller lignende dekkmateriale.

Krypsoleie

- Luk før utløperne dannes
- Drener fuktig og våt jord
- Løsne hardpakket jord

Snegler

- Fjern råtnende og dødt plantemateriale fra hagen.
- Hold plenen nyklipt.
- Legg komposthaugen lengst unna bed med planter som sneglene liker.
- Sett ut skåler med øl. Ølet tiltrekker snegler som drukner i skålene.